

Štefan Roman (1921-1988)– ruskovský rodák,

zakladateľ Svetového kongresu Slovákov.

□

V jednej z týchto vysťahovaleckých vln bol aj Štefan B. Roman, ktorý sa narodil vo Veľkom Ruskove 17. apríla 1921 rodičom Jurajovi a Helene, rod. Kosturovej. . Okrem domácej výchovy stihol však skončiť len základnú školu. Štúdium na poľnohospodárskej škole prerušil. V roku 1937 so svojim bratom Jurajom odišiel do Kanady. Pracoval na farme v Port Perry, neskôr ako robotník v automobilke General Motors. V čase 2. svetovej vojny bol aj vojakom kanadskej armády. Od roku 1945 začal podnikať s Concord Mining Syndicate v banskom priemysle. V ďalšom období spoločnosť Denison Mines Ltd. vlastnila pri jazere Elliot najväčšie uránové bane na svete. Štefan Roman vybudoval aj ďalšie priemyselné a finančné spoločnosti.

Dňa 13. septembra 1966 navštívil rodnú dedinu. Navštívil tu dvoch bratov, sestru a ďalších príbuzných . Bol aj na miestnom cintoríne , kde sa poklonil pamiatke sestrinho syna Jána Romana , ktorý padol v druhej svetovej vojne.

Počas svojho päťdňového pobytu navštívil Košice, Přerov, Brno, Bratislavu, Všade cestoval svojim lietadlom.

V roku 1984 predstavil svetu slovenskú otázku a založil v New Yorku Svetový kongres Slovákov. V roku 1968 sa významne pričínal o obnovenie slovenskej gréckokatolíckej cirkvi.

Postavil dokonca v Unionville katedrálu Premenenia Pána, ktorú v septembri 1984 posvätil pápež Ján Pavol II.

Štefan Roman patril medzi najvýznamnejšie osobnosti medzi zahraničnými Slovákami. Stačí len pripomenúť, že tomuto predsedovi Svetového kongresu Slovákov udelil pápež Ján XXIII. v roku 1963 Rad sv. Gregora Veľkého, pápež Pavol VI. ho vymenoval za laického delegáta na II. Vatikánsky koncil. Štefanovi Romanovi boli udelené tri čestné doktoráty – Univerzity sv. Františka Xaverského v Astagonish, University of Toronto a Laurentian University v Sutburry. V roku 1986 dostal Štefan Roman v Nemecku Európsku cenu Karola IV. Federálna vláda ocenila osobnosť Š. Romana najvyšším kanadským vyznamenaním Order of Canada.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady udelilo v roku 1990 Štefanovi Romanovi Národnú cenu Slovenskej republiky in memoriam. Prezident Slovenskej republiky Michal Kováč ocenil aktivitu Štefana Romana v Svetovom kongrese Slovákov v roku 1995 najvyšším štátnym vyznamenaním Radom Bieleho dvojkríža I. stupňa in memoriam.

Tento veľkoruskovský rodák prežil v Kanade celé polstoročie. Stal sa priemyselným magnátom, ktorý v Kanade našiel slobodný priestor na podnikanie i v prospech zjednotenia zahraničných Slovákov. Stal sa najznámejšou slovenskou osobnosťou medzi zahraničnými Slovákami a zakladateľom Svetového kongresu Slovákov. Na jeho čele stal Štefan Roman až do smrti 23. 3. 1988 v Unionville. Dňa 23. marca 1988 Štefan B. Roman nečakane zomrel na srdcový infarkt.

Dňa 18. februára 1990 sa v Novom Ruskove konala pietna spomienka na tohto rodáka za účasti biskupa a kardinála Francesco Colasouono, potomkov a obyvateľov obce.

Odhalenie pamätnej tabule na gréckokatolíckom chráme v Novom Ruskove, ktorú dalo vyhotoviť Vlastivedné múzeum v Trebišove a Matica slovenská, bolo iba skromným vyjadrením

vd'aky a uznania tomuto veľkoruskovskému rodákovi.

V roku 2008 obyvatelia obce za účasti osobnosti politického života si pripomenuli 20- výročie od smrti nášho rodáka.